



Plan for elevenes psykososiale skolemiljø



Lindesnesskolen

skoleåret 2012/2013



Innholdsfortegnelse

1. Formål	2
2. Definisjoner på krenkende adferd og handlinger.....	3
3. Forebyggende og holdningsskapende arbeid.....	3
4. Avdekking	4
5. Håndtering	5
6. Kontinuerlig, langvarig og systematisk arbeid	7

Vedlegg 1: Varslings skjema





1. Formål

Opplæringsloven Kapittel 9a omhandler elevenes skolemiljø.

§ 9a-1 *"Alle elever i grunnskolar og videregående skolar har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring."*

Med psykososialt miljø menes her de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elevene personalet opplever dette. Det psykososiale miljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring, trygghet og sosiale tilhørighet.

Elever i Lindesnesskolen skal ikke bli utsatt for krenkende ord eller handlinger som mobbing, diskriminering, vold, rasisme eller utestenging på skolen og på skoleveien.

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse på alle former for atferd som uoverlagt eller tilsiktet rammer andre mennesker fysisk eller psykisk. Krenkende atferd kan skje som enkelthandling eller gjentatt. Krenkende atferd er handling som utføres uten respekt for andres integritet.

Det er den enkelte elevs subjektive opplevelse av å bli krenket som er utgangspunktet for skolens håndtering av opplæringsloven § 9a, "elevenes arbeidsmiljølov".

Lindesnes kommune legger vekt på:

- at det arbeides kontinuerlig, langvarig og systematisk med elevenes skolemiljø
- at skolen, elevene og foresatte samarbeider om det forebyggende og holdningsskapende arbeidet
- at tydelig ledelse er en forutsetning for å forebygge, avdekke og håndtere krenkende ord og handlinger
- at **alle** ansatte ved skolen har en handlingsplikt til å undersøke, varsle og gripe inn dersom de får kunnskap eller mistanke om at en elev blir utsatt for krenkende atferd
- at våre lokale tiltak og vår evne til kommunikasjon og samarbeid er avgjørende for at arbeidet skal lykkes.

For å oppnå målene bygger denne planen på følgende prinsipper:

A. Forebygging og holdningsskapende arbeid

Tiltak som reduserer risikoen for at elever blir utsatt for krenkende ord og handlinger.

B. Avdekking

Metoder og rutiner skolene bruker for å avdekke at elever blir utsatt for krenkende ord og handlinger.

C. Håndtering og sanksjoner

Tiltak og rutiner for problemløsning. Når det gjelder sanksjoner skolene bruker overfor elever som utøver krenkende ord og handlinger, vises det til ordensreglementet.

D. Kontinuerlig, langvarig og systematisk arbeid

Skolens systematiske arbeid i forhold til å sikre elevene et godt psykososialt skolemiljø.



2. Definisjoner på krenkende adferd og handlinger

Krenkende atferd:

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse på alle former for atferd som uoverlagt eller tilsiktet rammer andre mennesker fysisk eller psykisk. Krenkende atferd kan skje som enkelthandling eller gjentatt. Krenkende atferd er handling som utføres uten respekt for andres integritet.

- **Mobbing** er gjentatt negativ eller ondsinnet atferd fra en eller flere rettet mot en elev som har vansker for å forsvare seg. Gjentatt erting på en ubehagelig og sårende måte er også mobbing. Atferden må finne sted 2 eller 3 ganger i måneden eller oftere for å defineres som mobbing.
- **Utestenging** betyr at noen blir holdt utenfor en gruppe eller klasse.
- **Vold** innebærer at noen bruker fysisk makt for å skade andre.
- **Rasisme** innebærer at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget, for eksempel fordi de har en annen hudfarge eller snakker et annet språk.
- **Diskriminering** betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, funksjonsevne, tro, hudfarge eller opprinnelse.
- **Digital krenkelse** betyr at noen bruker internett, mobil eller e-post for å sende og spre ondsinnede meldinger eller bilder av en person/situasjon.

Kilde: [Utdanningsdirektoratet/regelverk](#)

3. Forebyggende og holdningsskapende arbeid

§ 9a-3 Det psykososiale miljøet, 1. avsnitt:

”Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit godt psykososialt miljø, der den enkelte eleven kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør.

I Lindesnesskolene er man enige om følgende strategier for forebyggende og holdningsskapende arbeid:

- Tydelig og involvert skoleledelse
- Fokus på tydelig klasseledelse
- Aktiv bruk av ”Dannelsestrappa”
- Systematisk internkontroll og dokumentasjon av elevenes skolemiljø
- Elev- og foreldremedvirkning gjennom rådsorganene som elevråd, FAU, SMU.



4. Avdekking

§ 9a-3 Det psykososiale miljøet, 2. avsnitt:

Dersom nokon som er tilsett ved skolen, får kunnskap eller mistanke om at ein elev blir utsett for krenkjande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal vedkommande snarast undersøkje saka og varsle skoleleiinga, og dersom det er nødvendig og mogleg, sjølv gripe direkte inn.

Ansatte i Lindesnesskolen skal i sin daglige virksomhet arbeide med å avdekke tilfeller av mobbing, diskriminering, vold og rasisme. Ansatte plikter å melde til skoleledelsen dersom de utenom arbeidstiden får rede på at det foregår krenkende atferd i skoletiden.

Alle ansatte ved skolen har en **handlingsplikt** som består av:

- plikt til å gjøre **undersøkelser** raskt
- plikt til å **varsle** rektor (ved bruk av meldeskjema, vedlegg 1)
- plikt til å **gripe inn**

Oppfylles ikke handlingsplikten kan ansatte straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder, jf. opplæringsloven § 9a-7.

Avdekking kan være at ansatte, elever eller foresatte melder fra om hendelser om at noen opplever krenkende ord og handlinger. Skolen skal sikre at elevens subjektive opplevelse kommer frem, og at tiltak settes i gang så raskt som mulig. Dette må dokumenteres.

Lindesnesskolen har følgende rutiner for avdekking:

Tiltak	Ansvar
Daglig kontakt med elevene	Alle ansatte/rektor
Utviklingssamtale/elevsamtale 2 ganger pr. år.	Kontaktlærer/rektor
Årlig elevundersøkelse fra Udir, 7.-10. trinn.	Rektor/kontaktlærer
Årlig foreldreundersøkelse fra Udir. 1-10 trinn.	FAU/rektor
Årlig lokal trivselsundersøkelse 1.-10. trinn	Rektor/sosiallærer
Jevnlig tema i personalet, i klassemøter, foreldremøter, elevråd, FAU og SMU.	Rektor/alle ansatte
Aktiv bruk av varslingskjema for observasjon av krenkende atferd.	Rektor/alle ansatte

Når en ansatt observerer krenkende atferd hos elever, skal skoleledelsen varsles gjennom bruk av varslingskjema. Dette er en handlingsplikt som gjelder alle ansatte. Foresatte kan også benytte skjemaet. Dersom foresatte kommer med en muntlig bekymring, skal mottaker av meldingen fylle ut varslingskjema og levere til rektor.

Den enkelte skole kan i tillegg ha egne rutiner.



5. Håndtering

§ 9a-3 Det psykososiale miljøet, 3. avsnitt:

Dersom ein elev eller forelder ber om tiltak som vedkjem det psykososiale miljøet, deriblant tiltak mot krenkjande åtferd som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningslova som om det var gjort enkeltvedtak.”

I Lindesnesskolen skal alle elever og foresatte oppleve å bli tatt på alvor hvis de kommer til skolen med bekymring om at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger. Skolen tar ansvar og initiativ for å stoppe slik atferd. Elever som har opplevd å bli utsatt eller selv har utsatt andre for krenkende ord eller handlinger, skal vite at de blir fulgt opp av skolen etter at den krenkende atferden er avsluttet.

Rektor har det overordnede ansvaret for at skolen følger opp saker som gjelder det psykososiale miljøet.

Når elev, foresatte eller ansatte ved skolen har avdekket at elever blir utsatt for krenkende ord og handlinger, skal skolen sikre en saksbehandling og oppfølging i tråd med lover og forskrifter.

Enkeltvedtak:

- Ved en henvendelse (muntlig/skriftlig) fra elever/foresatte om forhold knyttet til det psykososiale skolemiljøet skal det fattes enkeltvedtak når elev/foresatt ber om det. Skolen plikter å informere om elevens/foresattes rett til enkeltvedtak.
- Ved varsling fra ansatte om kunnskap om eller mistanke om at en elev blir utsatt for krenkende ord og handlinger skal rektor etter undersøkelse avgjøre om det skal fattes et enkeltvedtak. Dersom det settes inn tiltak som er inngripende for den eleven det gjelder, må det fattes enkeltvedtak.
- Enkeltvedtak kan påklages til fylkesmannen.



Rutiner/oppfølging i Lindesnesskolen ved observasjon av krenkende atferd:			
	Oppgave	Ansvar	Dokumentasjon legges i ephorte (til elev som føler seg krenket)
1.	Undersøkelser og observasjon settes i gang umiddelbart.	Rektor/ kontaktlærer	Varslings skjema
2.	Samtaler med eleven som opplever seg krenket , for å skaffe informasjon og gi støtte. Skolen skal sikre at elevens egen subjektive opplevelse kommer fram.	Rektor/ kontaktlærer	Referat
3.	Samtale med eleven som krenker Er det flere som plager, snakkes det med én om gangen. Hensikten med samtalen er å gi beskjed om at slik atferd er uakseptabel og må stoppe umiddelbart. Gjøre avtaler om oppfølging.	Rektor /kontaktlærer	Referat
4.	Samtaler med foresatte til eleven som opplever seg krenket. Skolen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	Rektor/ kontaktlærer	Referat
5.	Samtale med foresatte til krenker Skolen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	Rektor/ kontaktlærer	Referat
6.	Rektors vurdering etter faktainnhenting	Rektor	Rapport eller enkeltvedtak
7.	Hvis enkeltvedtak fattes Rektor fatter enkeltvedtak raskest mulig om elevens rett etter § 9a-1 er ivaretatt eller ikke <ul style="list-style-type: none"> • Begrunnelse om retten er ivaretatt eller ikke • Nevne de faktiske forhold som vedtaket bygger på • Begrunne valg av eventuelle tiltak • Hvordan følge opp og evaluere tiltakene • Konklusjonen må komme frem klart og tydelig • Klagerett sikres Følge kommunens mal for enkeltvedtak	Rektor	Enkeltvedtak
8.	Hvis enkeltvedtak ikke fattes Eventuelle tiltak må likevel dokumenteres. (Dersom det settes inn tiltak som er inngripende for den eleven det gjelder, både krenker og krenket, må det fattes enkeltvedtak.)	Rektor	Rapport
9.	Evaluering av tiltak/enkeltvedtak Når tiltakene evalueres, vurderes også behov for nye enkeltvedtak.	Rektor	Referat/evt. nye enkeltvedtak
10.	Sanksjoner Sanksjoner må være i tråd med ordensreglementet . Skolene må dokumentere bruk av sanksjoner. Skolen må vurdere om det skal fattes egne enkeltvedtak hvis sanksjonen er inngripende	Rektor/ Oppvekstsjef	Referat/ enkeltvedtak
11.	Oppfølging Problemsituasjonene følges inntil de opphører helt. Alle involverte elever skal følges opp.	Rektor/ kontaktlærer	Referat
12.	Dersom krenkende atferd ikke opphører , skal andre eksterne parter inn i saken, for eksempel PPT, tverrfaglig utvalg, barnevern, politi eller konfliktråd.	Rektor	Referat
14.	Hvis det er voksne ved skolen som plager elever, kan dette bli en personalsak	Rektor	Referat



6. Kontinuerlig, langvarig og systematisk arbeid

§ 9a-4. Systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane (internkontroll)

Skolen skal aktivt drive eit kontinuerleg og systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av dette kapitlet blir oppfylte. Skoleleiinga har ansvaret for den daglege gjennomføringa av dette. Arbeidet skal gjelde det fysiske så vel som det psykososiale miljøet.

Med **kontinuerlig** menes det at det systematiske arbeidet må være en rød tråd i skolens arbeid og ikke bare noe som gjøres når det oppstår ubehagelige situasjoner eller ved oppstarten av et nytt skoleår. Arbeidet skal drives hele tiden, gjennom hele skoleåret. Det **systematiske** arbeidet skal være gjennomtenkt og planmessig. Planene og rutinene må være innarbeidet og må følges av personalet når det jobbes med saker som vedrører det psykososiale miljøet til elevene.

Skoleledelsen har ansvaret for den daglige oppfølgingen av skolens systematiske arbeid. Skolens ledelse ved rektor skal følge med og har ansvaret for at det systematiske arbeidet er aktivt og planmessig.

Denne planen skal bidra til at elevene i Lindesnes kommune opplever et trygt og sosialt skolemiljø. For å sikre at dette blir et "levende" plandokument, må planen være kjent for alle parter i skolemiljøet.

Årshjul for Lindesnesskolen - kapittel 9a:

Skoleår:

Tid	Tiltak	Hvordan	Ansvar	Gjennomført
August	Opplæring og informasjon til alle ansatte om §9a og ordensreglement: Plan for elevenes psykososiale skolemiljø: <ul style="list-style-type: none"> Hva er et godt psykososialt miljø? Hva er krenkende atferd? Hva er terskelen for å gripe inn – forebygging - handlingsplikt? Når skal skoleledelsen varsles? 	Planleggingsdager ved skolestart	Rektor/inspektør	
	Gjennomgang av vaktordningen. Felles forståelse i personalet. Hvordan utøver vi? Hvilke spørsmål stiller vi elevene når det skjer krenkende atferd (bevisstgjøring av de ansatte)?			
	Elevene orienteres om § 9a, ordensreglement og plan for elevenes psykososiale skolemiljø. Refleksjon og bevisstgjøring rundt krenkende atferd.		kontaktlærer	
	Resultater fra elevundersøkelsen (udir) drøftes i personalet, elevråd, FAU og skolemiljøutvalget – forebyggende tiltak.		Rektor	
	1.klasses foresatte blir informert om §9a, ordensreglementet og plan for elevenes psykososiale skolemiljø. Refleksjon og bevisstgjøring rundt krenkende atferd.	Foreldremøte	Rektor/kontaktlærer	



Tid	Tiltak	Hvordan	Ansvar	Gjennomført
September	2. – 10. klasse foresatte blir orientert om §9a, ordensreglementet og plan for elevenes psykososiale skolemiljø.	Foreldremøte	Rektor/kontaktlærer	
	Bekreftelse fra foresatte at de er orientert om §9a, ordensreglementet og plan for elevenes psykososiale skolemiljø.	Alle foresatte 1. – 10 kl.	kontaktlærer	
	Gjennomgang av §9a, ordensreglement og plan for elevenes psykososiale skolemiljø i elevrådet, FAU og skolemiljøutvalg. Refleksjon og bevisstgjøring rundt krenkende atferd.	Møter	Rektor/læreransvar for elevrådet	
	Tiltak og aktiviteter vedr. Skolemiljø tas opp i elevråd	Elevrådet	Læreransvar for elevrådet	
Oktober	Trivselsundersøkelse		Rektor/sosiallærer	
	Funn i utviklingssamtale drøftes		Kontaktlærer/rektor	
November	Presentere trivselsundersøkelsen for personalet, i klassene, elevråd, FAU og skolemiljøutvalg. Refleksjon – drøfting – tiltak.	Møter	Rektor/læreransvar for elevrådet/kontaktlærer	
Desember				
Januar				
Februar				
Mars	Funn i utviklingssamtale drøftes		Kontaktlærer/rektor	
April	Elevundersøkelsen (udir) gjennomføres.	Møter	Rektor/kontaktlærer	
Mai	Evaluering av skolens oppfølging av §9a: elevenes psykososiale skolemiljø i personalet, elevråd, FAU og skolemiljøutvalget	Møter	Rektor/kontaktlærer	
	Evaluering av Plan for elevenes psykososiale skolemiljø i Lindesnesskolen	Fagmøte skole	Rektor/OK-kontoret	
Juni				
Juli				
Gjennom året	Fokus på dannelsesstrapp og tydelig klasseledelse. Klassevandring fra skoleledelsen	Klasserom	Pedagogisk personale Rektor	





Vedlegg 1:

VARSLINGSSKJEMA

OBSERVASJON VEDRØRENDE ELEVENES PSYKOSOSIALE SKOLEMILJØ

Dato for observasjon:	Sted:
Elever involvert i hendelsen: (Elevenes navn, klasse)	
Beskrivelse av hendelsen: (Hva er observert? Mobbing, vold, rasisme, diskriminering, utestengning, digital krenkelse, annen form for krenkende ord/handling).	
Annen faktainformasjon:	
Underskrift og dato:	

Varslingsskjema leveres til rektor.

Videre behandling:	
Underskrift og dato: (Rektor)	



Rutiner for varsling.

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse på alle former for atferd som uoverlagt eller tilsiktet rammer andre mennesker fysisk eller psykisk.

Krenkende atferd kan skje som enkelthandling eller gjentatt. Krenkende atferd er handling som utføres uten respekt for andres integritet.

Når en ansatt observerer krenkende atferd hos elever, skal skoleledelsen varsles. Dette er en handlingsplikt som gjelder alle ansatte, jfr. Plan for elevenes psykososial skolemiljø.

Denne handlingsplikten innebærer:

- Plikt til å gripe inn.
- Plikt til å gjøre undersøkelser raskt.
- Plikt til å varsle rektor (ved bruk av varslingsskjema)

Rektor har da ansvar for videre behandling. Jfr. Plan for elevenes psykososiale skolemiljø.

- Varslingsskjemaet skal inn i elevmappen når det iverksettes tiltak.
- Rektor avgjør hvem som følger opp den enkelte sak. Prinsippet er at saken skal ordnes på lavest mulig nivå gjennom kontaktlærer.
- Rektor har ansvar for å ta vare på alle skjema for å kunne vurdere gjentakelse av hendelser mot enkelt elev eller flere elever.

Foresatte kan også benytte skjemaet for å varsle skolen om hendelser knyttet til elevenes psykososiale skolemiljø.

Oppfylles ikke handlingsplikten, kan ansatte straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder, jf. Opplæringsloven § 9a-7.